דלמילתיה מנא הוא אבל הכא למילתיה לאו מנא הוא ומי א"ר יוחנן הכי והאמר (א)רבי יוחנן הלכה כסתם משנה (ב)ותנן (א)סנדל שנפסקה אחת מאזניו ותיקנה טמא מדרס (ג)(נפסקה שניה ותיקנה טהור מלטמא מדרס אבל טמא מגע מדרס) מאי לאו לא שנא פנימית ולא שנא חיצונה לא פנימית דוקא אבל חיצונה מאי טהור אי הכי אדתני נפסקה שניה ותיקנה טהור מן המדרס אבל טמא מגע מדרס ניפלוג (א) בדידה בד"א שנפסקה פנימית אבל חיצונה טהור אמר רב יצחק בן יוסף תהא משנתנו בסנדל שיש לו ארבע אזנים וארבע תרסיותים (ב)שלא לשבור דבריו של ר' יוחנן כי אתא רבין אמר רב חנן בר אבא אמר רב הלכה כרבי יהודה ורבי יוחנן אמר אין הלכה כר' יהודה ומי א"ר יוחנן הכי והא מדמתרץ ר' יוחנן אליבא דר' יהודה ש"מ כר' יהודה סבירא ליה (ד)אמוראי נינהו ואליבא דרבי יוחנן (ה)תנן התם (ג)כל כלי בעלי בתים שיעורן כרמונים בעי (ב) (רבי) חזקיה ניקב כמוציא זית וסתמו וחזר וניקב כמוציא זית וסתמו עד שהשלימו למוציא רימון מהו אמר ליה ר' יוחנן רבי (ו)שנית לנו סנדל שנפסקה אחת מאזניו ותיקנה טמא מדרס נפסקה שניה ותיקנה טהור מן המדרס אבל טמא מגע מדרס ואמרינן לך מאי שנא ראשונה דהא קיימא שניה שניה נמי (ג) מתקנה ראשונה ואמרת לן עליה פנים חדשות באו לכאן (ז)הכא נמי פנים חדשות באו לכאן (ח)קרי עליה לית דין בר אינש איכא דאמרי כגון דין בר אינש (ט)אמר ר' זירא אמר רבא בר זימונא אם ראשונים בני מלאכים אנו בני אנשים ואם ראשונים בני אנשים אנו כחמורים ולא כחמורו של (י)ר' חנינא בן דוסא ושל רבי פנחס בן יאיר אלא כשאר חמורים: ונודות יין ושמן: פשיטא לא צריכא דאית ליה תרתי אוני מהו דתימא חדא מינייהו בטולי מבטל לה קמ"ל: קדירה של בשר: פשיטא לא צריכא דאית לה (ט)שלאבא מהו דתימא בטולי מבטל לה קמ"ל: (כ)רבי אליעזר בן יעקב אומר קושרה כו': פשיטא (ל)לא צריכא דאית לה תרתי איסרי מהו דתימא

חדא

לאוקמיה לדרבי יוחנן ולמימר וכן לחליצה ולאשמעינן דמנא הוא דלא"כ מאי אתא לאשמעי' ר' יוחנן כיון דלמילתיה מנא הוא בהדיא תנן לה מתניתין ומשום דאפכי לא מיפסל דתנן חלצה בשל שמאל בימין חליצתה כשרה והיינו דאמר לעיל דמתרץ רבי יוחנן אליביה דר' יהודה: **ומי אמר ר' יוחנן הכי.** דהלכה כר' יהודה: **טמא מדרס.** אם היה של זב והיה טמא מדרס לא טהר מטומאתו כשנפסקה ועודנו אב הטומאה: **מאי לאו.** אפילו חיצונה ומשום דחזי לאפוכי ולתקנה. וה"ה אע"ג דלא תיקנה דע"כ אי כשנפסקה פרחה לה טומאתה תו לא הדרה אלא נהכי נקט תקנה משום סיפא לאשמעינן רבותא דאע"ג דתיקנה לראשונה כי הדר נפסקה שניה טהור מן המדרס: **אדתני נפסקה שניה.** אע"פ שתקנה טהור מן המדרס דכיון שנפסקו שתיהן בטיל ליה: **אבל טמא מגע מדרס.** והוי ראשון לטומאה דעדיין כלי הוא *דחזי למילתיה (ד) דהא מיתקנה ראשונה ואף למדרס הוא ראוי אי הוה נעיל ליה זב מכאן ולהבא מיהו מטומאת מדרס קמייתא דהויא עליה טהור כדאמרינן לקמן פנים חדשות באו לכאן וכל תורת מנעל שהיתה עליה בשעת קבלת טומאה ראשונה הלכה לה וכיון דכלי הוא הוי ראשון שהרי נגע בעצמו כשהיה אב הטומאה וכל זמן שהוא כלי וראוי לקבל טומאה לא טהר מטומאת המגע: **ליפלוג כו'.** למה לי למינקט נפסקה שניה דנפסקו שתיהן הא ע"כ הא שניה החיצונה היא ומשום היא לחודה הוה ליה למיתני טהור מן המדרס: **תהא משנתנו.** הך דמדרס: **ד' אזנים וד' תרסיופים.** והך דנפסקה שניה דקתני תרווייהו בחיצונות קאמר וסתמא כרבי יהודה דכיון דנפסקו חיצונות טהור: **שלא לשבר דבריו של רבי יוחנן.** דאמר הלכה כרבי יהודה: **אמוראי נינהו.** רבה בר בר חנה אמרה להא דלעיל והא רבין אמרה: **כל כלי בעלי בתים.** לגבי כלי עץ תנא לה במסכת כלים: **שיעורן כרימונים.** לטהר מטומאתן אבל פחות מכאן חיים עליה ולא מבטיל ליה: **וחזר וניקב כמוציא זית.** אצל נקב הראשון: **עד שהשלים.** הסתימה למוציא רימון: **הא מתקנה ראשונה.** ולא בטל מתורת מנעל: **פנים חדשות.** משירדה לו טומאת מדרס נתחדשו פנים הללו ואין זו הראשון שכבר נתקלקל בו כדי ביטולו: **לית דין בר אינש.** אלא מלאך: **כגון דין בר אינש.** גברא כולא: חמורו דר' פנחס מפורש בהכל שוחטין (חולין דף ז.) ודרבי חנינא במסכת תענית (ד' כד.)(י): **תרתי אוני.** אזנים שכופלים לתוכו ונאחז מהן יכול להוציא היין: **שלאבא.** ברצו"ן: **מהו דתימא מבטל ליה.** לקשר שעל פיה ומוציא מה שבתוכו דרך שלאבא: **תרי איסורי.** שני חבלים קושר ברחב הפתח זה למעלה מזה. לישנא אחרינא תרי איסורי שקושרין היום בשני צידי הפתח ולא היתה תלויה בה מאתמול:

חדא

הגה"ה

מתחילה היה הגיר' כן ברש"י. והוה ראשון לטומאה דעדיין כלי הוא לאישתמושי ביה תשמיש אחרינא ומאב הטומאה טהור דלא הוה מיוחד עוד למנעל והוי ראשון שהרי נגע בעצמו כשהיה אב הטומאה. ואח"כ הגיה רש"י כדבריו:

סנדל שנפסקה אחת מאזניו ותיקנה כו'. פירש בקונטרס דהוא הדין לא תיקנה טמא מדרס דאי כשנפסקה פרחה לה טומאה תו לא הדרה לה והדין עמו דלא מצינו טומאה ישנה (ה) אלא בכלי מתכות ולעיל נמי אמרי' ניטלה אחת מאזניו ואחת מתרסיותיו טמא והא דנקט ותיקנה פירש בקונטרס דנקט משום סיפא לאשמעינן דאע"ג דתיקנה כי נפסקה שניה טהור מן המדרס אבל משום דקתני סיפא אבל טמא מגע מדרס לא נקט ותיקנה דאפילו לא תיקנה ונפסקה שניה טמא מגע מדרס כדפי' בקונט' משום דעדיין כלי הוא לאישתמושי ביה תשמיש אחרינא וקשה דתנן בהדיא בסיפא דהך משנה במסכת כלים בפ' כ"ו (משנה ד) לא הספיק לתקן את הראשונה עד שנפסקה שניה טהור ורש"י בעצמו חזר בו והגיה אבל טמא במגע מדרס (ו) דעדיין כלי הוא וחזי למילתיה דהא איתקנה לראשונה והשתא נקט ברישא דוקא ותיקנה דאי לא תיקנה כי נפסקה שניה אינו טמא אפילו מגע מדרס כדקתני סיפא בהדיא ואגב דנקט ברישא ותיקנה נקט נמי בסיפא: **אבל** טמא מגע מדרס. הקשה ה"ר שמעון אמאי טמא מגע מדרס הא שבע לה טומאה ובהקומץ רבה (מנחות כד.) בעי רבא גבי עשרון שחלקו מי אמרינן שבע לה טומאה או לאו וליכא למימר כיון שדרס עליו הזב ברגלו יחף דבא לו מדרס ומגע (ז) מדרס יחד דבבת אחת לא אמרינן שבע לה טומאה כדמוכח בהקומץ רבה (ג"ז שם) א"כ איכא פנים חדשות למגע מדרס כמו למדרס אלא על כרחך אחר שנטלה הראשונה ונתקנה בא לו מגע מדרס כמו שפירש בקונט' שנוגע בעצמו ואם כן נימא דשבע לה טומאה ולפי' הקונט' קמא ניחא דאפילו נפסקו שתי אזניו טמא מגע מדרס ומפרש ה"ר שמעון דלא אמרינן שבע לה טומאה כשהטומאה באה לו מגופו כמו הכא שטומאת מגע באה לו שנוגע בעצמו כדפי' בקונטרס ולפירושו אתיא כרבי מאיר דאמר טומאת בית הסתרים מטמאה דמה שנוגע בעצמו טומאת בית הסתרים היא וזהו דוחק דבפ' בהמה המקשה (חולין דף עב:) ובפ' העור והרוטב (שם דף קכט:) פריך בפשיטות טומאת בית הסתרים היא משמע דלא קי"ל כר"מ ובפרק שני דעירובין (דף כז.) פירש בקונטרס דבשעת פרישתו דאוזן קיבל טומאה מאביו ואין נראה דבפרק בהמה המקשה (חולין דף עב:) אמרינן דבעינן דבאות מבגד גדול ונראה לר"י כשתיקן אוזן ראשונה באה לו לאוזן טומאת מדרס ומגע מדרס יחד והסנדל בטל לאוזן דאי אפשר להיות טומאה לזה בלא זה: **נפלוג** וניתני בדידה בד"א. קשה לר"י אדפריך ניפלוג וניתני בדידה תיקשי ליה גופה (ח)(דברייתא) אמאי טמא מגע מדרס הלא כיון שנפסקה החיצונה בטל לה מתורת כלי ואומר ר"י דהוה בכלל קושית הש"ס דניפלוג וניתני בדידה וממילא ידעינן דטמא מגע מדרס אינו אמת: **עד** שהשלימו למוציא רמון מהו. והא דתנן במסכת כלים (פי"ז מ"ד) רימונים שאמרו שלשה אחוזים זה בזה לא שהשיעור בשלשה רימונים אלא מפרש מה שאמר למעלה הרימון לא גדול ולא קטן אלא בינוני וקאמר דהיינו בינוני כשלשה האחוזים זה בזה וגדולים יחד אבל הרימונים הגדולים אחד אחד או שנים הם גדולים ואותן שגדילים ארבעה יחד הם קטנים (ט): **רבי** שנית לנו סנדל. תמוה לה"ר אלחנן אמאי לא מייתי היא סייעתא דמתניה מקמי הך (כלים פי"ח משנה ו) מטה שהיתה טמאה מדרס נשברה ארוכה ותיקנה טמאה מדרס נשברה שניה ותקנה טהורה מן המדרס אבל טמא מגע מדרס אם לא הספיק לתקן את הראשונה כו': **לא** צריכא דאית לה שלאבא. לא גרסינן דאית לה תרי שלאכי דלמה צריך לתרי שלאכי כיון שיש לו פתח:

כלל

עין משפט נר מצוה

ח א מיי' פ"ו מהל' כלים הלכה יב:

ט ב ג מיי' פ"ו מהל' כלים הלכה ג:

י ד ה מיי' פ"י מהלכות שבת הל' ג סמג לאוין סה טוש"ע א"ח סי' שז סעיף י:

◆

לעזי רש"י

ברצו"ן [ברוצו"ן]. זרבובית.

◆

מוסף רש"י

הובא בסוף המסכת.

◆

רבינו חננאל

ואקשינן ומבאי הכי אמר ר' יוחנן וכן לחליצה למיפסל סנדל שנפסקה אוזן החיצונה, דילמא אליבא דרבנן קאמר דלא מיפסל עד דמפסקי ב' אזניו. ושנינן הא לא איצטריך ר' יוחנן לאשמועינן, דהא תנינא החולץ משמאל בימין חליצתה כשרה הכא נמי כי משתני חיצונה לביהוי פנימית כשר, דהא לרבנן במקומה נמי כלי הוא ולא הוה צריך ר' יוחנן למימרה. ולא איצטריך אלא אליבא דרבי יהודה. ומדקא מתרץ ר' יוחנן אליבא דר' יהודה, ש"מ הלכה כר' יהודה לעניין שבת דאע"ג דיכיל להפוכה לחיצונה ולשוייה פנימית לא הויא מנא. והני ב' אזנים דאמר ת"ק דמיפסקן לאו הני אזנים שמימני צידי סנדל. אלא ב' אזנים מצד אחד, וסנדל זה יש לו ד' אזנים, ב' מצד זה וב' מצד זה. ורבנן סברי [כיון] דלא מיפסקן הני תרתי דמצד אחד, לא נפיק מתורת כלי. ור' יהודה סבר [מ]כבר מפסקה חיצונה בטל מהוית כלי דסמכיה על אוזן החיצונה והיא שאוחזת את כף הרגל אבל פנימית לאו סמכא עלה. והאי דקתני שאם נפסק כל הכף כולו עדיין טמא הוא ואם נפסק רוב הכף שלו טהור, דייקינן מדקתני בנפסק רוב הכף שלו ולא קתני שלו בכל [הכף] כולו אלא קתני כל הכף כולו טמא. והאי כף טמא שאם נפסק עדיין טמא הוא בכף של תרסיות קתני והוא שבמקום העקב ומאוזן לאוזן הוא סביב העקב, והאי דקתני הכף שלו שאם נפסק רובו טהור, הכף של סנדל שהוא מן הסנדל גופו אם ניטל רובו טהור. **ואקשינן ומי סבר לה ר' יוחנן כר' יהודה והאמר ר' יוחנן הלכה כסתם משנה, ותנן סנדל שנפסקה אחת מאזניו ותיקנה טמא מדרס.** מאי לאו לא שנא פנימית ול"ש חיצונה כיון דמשתריא חדא מינייהו טמא. ודחינן לא, נפסקה פנימית שנינן אבל נפסקה חיצונה טהור. ואמרינן אי אישתביקא בכללה אפשר לשנויי בדקאמרת. אלא מדקתני סיפא נפסק שנייה ותיקנה טהור מן המדרס אבל טמא מגע מדרס דהא פריש בה ומפרש סוף מאי דאית בה, ואי דוקא פנימית קתני ארמפרש אם נפסקה אח"כ שנייה ותיקנה ניפלוג בקמייתא וניתני בד"א שנפסקה פנימית אבל נפסקה חיצונה טהור. ופרקינן אמר רב יצחק בר' יוסף תהא משנתינו בסנדל שיש לו ד' אזנים וד' תרסיותים, ובהאי סנדל תנינן נפסקה אחת מאזניו סתם משמע אפילו חיצונית. והוא כגון סנדל שיש לו ב' אזנים פנימיות זו מצד זו וב' חיצונות זו מצד זו שאם תפסק אחת מן החיצונות הא קיימא חברתא בדוכתא דהיא נמי חיצונית, ובתרא פנימית וכנגדה חדא חיצונה סגיא ומשום הכי טומאתו של סנדל בדוכתא קיימא. אבל היכא דליכא חיצונה אלא חדא ונפסקה, בטל ההוא סנדל מתורת כלי, דפנימית לחיזוק בעלמא עבידא. והדר הסנדל אזן אחת חיצונה ואזן אחת פנימית. ויש שעושה שתים שתים, אם תפסק האחת תשאר האחרת במקומה, ועל זה שנינו נפסקה טמא. כי אתא רבין אמר רב חנן בר אבא הלכה כר' יהודה ור' יוחנן אמר אין הלכה כר' יהודה, ויש מי שאומר בי כפירוש א"ר יוחנן אין הלכה כר' יהודה, כלומר יש אמוראי דמתרצי דר' יוחנן אליבא דר' יהודה ש"מ הלכתא כר' יהודה, ויש מי שאומר כי אמוראי נינהו ואליבא דר' יוחנן. ויש מי שאומר מדמתרץ ר' יוחנן [illegible] ואע"ג דמפסקא לך הי מינייהו דוקא, כיון דאשכחן רב יוסף דעבד עובדא כר' יהודה, ורב נמי אמר הלכה כר' יהודה, ורב יצחק בר יוסף

מסורת הש"ס

א) [לעיל מז. יבמות קג:], ב) כלים פכ"ו מ"ד עירובין כד., ג) רש"ל מ"ז, ד) יש גורסין אחר זה ואיבעית אימא ר"י קאמר לה אליבא דר"י ולית לא ס"ל, ה) ברכות מח. עירובין ד. כד. סוכה ו. כלים פי"ז מ"א, ו) [ע"ז י: עירובין כד.], ז) שקלים פ"ה ה"א ע"ש, ח) נ"א ר' יוסי דמן דיוקרת, ט) [ג"י הערוך שלגא פי' כגון לדי הכיור שמקלחין המים אע"ג דיכול לארוקי המלק מן הסלינה מותר לסתירו], י) ובמסכת תענית לא נמצא מחמורו של ר"ח בן דוסא כלום רק מחמורו של רבי יוסי דמן יוקרת נזכר שם בתענית כד. ואולם רש"י דכאן שכתב להדיא ודר"ח אפשר דקא מכוין אהא דאי' באבות דר' נתן פ"ח עובדא דחמורו של רבי חנינא בן דוסא ע"ש מבואר], כ) [צ"ל דמתני'], ל) [וע"ע תוס' עירובין ד: ובסוכה ו. ד"ה שיעורן].

◆

הגהות הב"ח

(א) גמ' ניפלוג וניתני בדידה: (ב) שם בעי חזקיה כצ"ל ותיבת רבי נמחק: (ג) שם שניה נמי הא מתקנה: (ד) רש"י ד"ה אבל טמא וכו' דחזי למילתיה קמייתא דהא כצ"ל ותיבות זה נ"ל קודם דבור המתחיל מאי לאו: (ה) תוס' ד"ה סנדל וכו' טומאה ישנה. נ"ב בפ"ק דף נח: (ו) בא"ד אבל טמא מגע מדרס והוי ראשון לטומאה' דעדיין כלי היא דחזי למילתא קמיי' דהא איתקנה: (ז) ד"ה אבל וכו' דבא לו מדרס ומגע זב יחד:

◆

גליון הש"ס

גמ' שלא לשבור דבריו של ר"י. כזה לעיל נו ע"א: שם שנית לנו סנדל. יש לעיין אמאי לא מייתי ממתני' הקודמ' פי"ח מ"ו דכלים ול"ע:

◆

רבינו חננאל (המשך)

נמי מתרץ ואמר תהא משנתינו בסנדל שיש לו ד' אזנים וד' תרסיותים כדי שלא לשבור דבריו של ר' יוחנן, עבדינן כר' יהודה. **תנן כל כלי בעלי בתים שיעורן כרימונים.** בעי חזקיה ניקב כמוציא זית וסתמו וחזר וניקב נקב אחר והוו נקבים זה בצד זה, וכל אחד סותמו קודם שניקב הנקב האחר והוו להו כולהו כמוציא רימון, מי אמרינן כיון דאית בהו בכולהו שיעור רימון טהר אותו כלי מטומאתו, או דלמא כיון דבעידנא דכד ניקב האי ניקבא, הנקב הראשון סתום היה, וכיון שנסתם כאילו לא ניקב הוא, וכיוצא בה בעי בעושין פסין פרץ אמה וגדרה פרץ אמה וגדרה עד שהגיע [ליותר מי"ן] מהו. וא"ל ר' יוחנן לא שנית לנו סנדל שנפסקה אחת מאזניו ותיקנה טמא מדרס, נפסקה שניה ותיקנה טהור מן המדרס אבל טמא מגע מדרס. פי' כשתפסק אחת מאזניו הוא טמא מדרס עדיין טומאתו עליו דבפסיקת אוזן אחת לא יצאה מתורת כלי, ועמד ותיקנה. כשתפסק השנייה אע"פ שהראשונה מתוקנת היתה בשעה שנפסקה השנייה, בפסיקה שנייה טהר מן המדרס שהיה טמא ופרחה אותה הטומאה, אבל דומה כאלו נגע באותו ראשון שהיה טמא מדרס ונמצא זה השני טמא מגע מדרס. ואליבא דרבנן איזו אזן שנפסקה תחילה בין הפנימית בין החיצונה ונפסקה שנייה אחריה כך דינה. אבל אליבא דר' יהודה אם נפסקה החיצונה מאלתר טהר. אבל אם נפסקה פנימית תחילה הרי היא בטומאתו, וכשתיפסק החיצונה טהור מן המדרס, ולא יכלת לאוקומה הא מתניתין אליבא דר' יהודה, ולפום הדין פירושה דחזקיה ור' יוחנן בסנדל שיש לו ב' אזנים, דקאמר מ"ש ראשונה אי מיפסקא אונה טהור דהא קיימא שנייה, אי אפותחיצונה נפסקה תחילה הרי טהור מאלתר, ואם אמרת פנימית נפסקה תחילה (הכי) [היכי] מקשי ליה שנייה נמי אי מיפסקא לא ליטהר הא קיימא ראשונה, ומ"ש פנימית בדקימא לר' יהודה. אלא הכין אליבא דר' יוחנן איכא לאוקומה להאי בעיא כי ראשונה לר' יוחנן בסנדל שיש לו ד' אזנים וכו', מימרא כאזני החיצונות בלבד, דאי מפסקא חדא סמוך על חבירתה, ודבי באחד מאי שנא ראשונה דהא קיימא שנייה. ומקשינן שנייה נמי הא מתקנא ראשונה. ואוקימנא באי פסקי תרוייהו טהור. א"ל ר' יוחנן לחזקיה

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com